Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Introduction to Performing Arts (230124101)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ॲरिस्टॉटलने ––– हा अत्यंत महत्त्वाचा ग्रंथ लिहिला.
अ) काव्यशास्त्र ब) नाट्यशास्त्र
क) रसशास्त्र ड) दिव्यशास्त्र

२) नाटकाला ––– असेही संबोधले जाते.
अ) साहित्य ब) रूपक
क) कला ड) पट

३) माती दगड धातू ही ––– माध्यम आहेत.
अ) संगीत कलेची ब) शिल्पकलेची
क) नाट्यकलेची ड) नृत्य कलेची

४) पुराणे आणि महाकाव्य ही ––– रंगभूमीचा प्राण आहे.
अ) पाश्चात्य ब) प्रायोगिक
क) समांतर ड) भारतीय

५) मानवी स्वभावात उपजतच ––– असते.
अ) अनुकरणशीलता ब) आशयघनता
क) यापैकी नाही ड) यापैकी सर्व

६) ––– हे ॲरिस्टॉटल चे गुरू होते.
अ) भरत मुनी ब) प्लेटो
क) कालिदास ड) अलेक्झांडर

७) कलेसाठी तत्त्वज्ञान आणि ––– भूमिका महत्त्वाची ठरते.
अ) परिणामकारकतेची ब) अनुभव संपन्नतेची
क) सौंदर्यशास्त्राची ड) ध्येयनिष्ठतेची

८) कलांची निर्मिती ही प्रामुख्याने ——— साठी केली जाते.
अ) संयुक्तते ब) जीवनासक्ती
क) भावाना मुक्ती ड) आशय अभिव्यक्ती

९) कोणत्याही कथानकाचे आकारमान ———— प्रकट करणारे असावे.
अ) सौंदर्य ब) थरार
क) करार ड) रंग

१0) मनोरंजनाबरोबर प्रबोधन हे मुख्य ——— उद्दिष्ट आहे.
अ) ललित कलांचे ब) साहित्यकलांचे
क) प्रयोग कलांचे ड) मिश्र कलांचे

११) ——— ही प्रत्येक कलेचा प्राण आहे.
अ) प्रकाशित आवृत्ती ब) स्वेच्छा निवृत्ती
क) स्वयं स्फूर्ती ड) परोपकारवृत्ती

१२) संगीत, नृत्य आणि नाट्य यांना ——— कला म्हटलं जातं.
अ) अगम्य ब) सहज
क) यापैकी नाही ड) यापैकी सर्व

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२
१) भारूड
२) गोंधळ
३) नाटक
४) चित्रकला
५) स्वरज्ञान
६) अध्यात्म

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) दृश्य कलांचे महत्त्व विशद करा.
२) नृत्य आणि संगीत या विषयी माहिती लिहा.
३) रंग आणि रेषा यांची परिणामकारकता लिहा.
४) कला निर्मिती बदल थोडक्यात माहिती द्या.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२
१) कलेचे सामाजिक महत्त्व स्पष्ट करा.
२) श्राव्य कलांविषयी लिहा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२
पारंपारिक किंवा लोककला यांविषयी सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Elements of Theatre & Play Production Process. (230124102)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) नाटकाच्या तालमी सुरू होण्यापूर्वी कमीत कमी ––– महिने नाटक निश्चित होऊ शकले पाहिजे.
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार

२) दृश्यबंध आयोजनात सामान्यता ––– रेषांचे प्रकार विचारात घेतले जातात.
अ) दोन ब) चार
क) सहा ड) तीन

३) दिग्दर्शकाचे एकूण ––– प्रकार पडतात.
अ) दोन ब) चार
क) सहा ड) आठ

४) वायु प्रकाशाचा उपयोग ––– सालापर्यंत रंगमंचावर होत असे.
अ) १९१८ ब) १८७९
क) १८८० ड) १९१०

५) रंगमंचावर साधारणतः ––– वॅटपासून ––– वॅट शक्तीचे पुरतीत वापरतात.
अ) १० ते १०० ब) १०० ते २००
क) १० ते ५०० ड) १०० ते २०००

६) ––– मध्ये रेषेला महत्त्वाचे स्थान आहे.
अ) वेशभूषा ब) रंगभूषा
क) प्रकाशयोजना ड) ध्वनियोजना

७) प्रेक्षक व रंगमंचावरील पात्र यातील अंतर कमीत कमी ——— फूट असते.
   अ) १0   ब) २0
   क) ३0   ड) ४0

८) नाटकाची थीम ——— वाक्यात सांगता येणे गरजेचे असते.
   अ) एक   ब) दोन
   क) तीन   ड) चार

९) कोणत्याही दृश्यवस्तूचा उपयोग न करता मात्र प्रकाशाच्या सहाय्याने आवश्यक दृश्याभास निर्माण करणे याला ——— दृश्यबंध म्हणतात.
   अ) एकक   ब) प्रकाश
   क) ध्वनी   ड) नेपथ्य

१0) 'बसके नाक फुगीर करणे' हे ——— या रंगभूषेचे उदाहरण आहे.
   अ) आभासी   ब) रेषारूप
   क) त्रिपरिमीत   ड) यापैकी नाही

११) विद्युत प्रवाहाचे एकमार्गी व ——— असे दोन प्रकार पडतात.
   अ) द्विमार्गी   ब) उलट सुलट
   क) सरळ   ड) आडवे

१२) भुवया व मिशांच्या रंगभूषेसाठी ——— या रंगाच्या रेषेचा उपयोग होतो.
   अ) पांढऱ्या   ब) काळया
   क) निळया   ड) केसरी

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **१२**

१) अल्पतम दृश्यबंध
२) हुकूमशहा दिग्दर्शक
३) रेषारूप रंगभूषा
४) वेशभूषेसाठी आवश्यक भौगोलिक परिस्थितीचा अभ्यास
५) देखाव्याच्या वस्तू
६) नटाची अभिनयक्षमता

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) नाटकाचा अभ्यास व संशोधन कशाप्रकारे केले जाते?
२) मंचवस्तूचे चार प्रकार स्पष्ट करा.
३) नाटकाच्या निर्मितीतील संभाव्य समस्यांचे वर्णन करा.
४) नाटयनिर्मितीतील वेशभूषाकाराचे कार्य सविस्तरपणे मांडा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) तांत्रिक तालीम म्हणजे काय ते सांगून नाटकाच्या तांत्रिक तालमी विषयी सविस्तर वर्णन करा.

२) प्रकाश आयोजन कलेचा इतिहास सविस्तरपणे मांडा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

नाटयनिर्मितीमधील पार्श्वसंगीत व ध्वनी संयोजनाचे आवश्यक असणारे महत्त्व स्पष्ट करून पार्श्वध्वनी परिणामांच्या कोणत्याही तीन पद्धती स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल – २०२५
Classical Indian Theatre (230124106)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) नाट्यशास्त्र ग्रंथानुसार नाट्यशास्त्राची निर्मित्ती ——— पासून झाली.
अ) ब्रम्हा ब) विष्णू
क) महेश ड) नारद

२) नाट्यशास्त्रानुसार रंगमंचावर ब्रम्हदेवाचे स्थान ——— असते.
अ) प्रेक्षागृहामध्ये ब) रंगपीठाच्या मध्ये
क) स्तंभामध्ये ड) मत्तवारणीमध्ये

३) नाट्यगृहासाठी निवडलेली भूमी ——— असावी.
अ) डोंगराळ ब) शेतीची
क) समतल ड) थंड

४) मंडप स्थापना करताना ——— वाद्ये वाजवावीत
अ) डीजे ब) भयानक
क) हलगी ड) मंगल

५) वाणी, अंगविक्षेप इत्यादींनी प्राप्त झालेले काव्यांचे अर्थ यांना ——— म्हणतात.
अ) भाव ब) विभाव
क) अनुभव ड) महानुभाव

६) ——— म्हणजे ज्ञान.
अ) भाव ब) विभाव
क) अभिनय ड) नाटक

७) स्थायीभाव ——— आहेत.
अ) ३३ ब) ४४
क) ८ ड) १२

८) एखादयाची चेष्टा केली असता ---रस निर्माण होतो.
   अ) भयानक   ब) करूण
   क) रूद्र   ड) हास्य

९) एखाद्याचा अपमान केला असता --- रस निर्माण होतो.
   अ) रौद्र   ब) श्रृंगार
   क) बिभत्स   ड) हास्य

१0) पुस्त, अलंकार, अंगरचना आणि सज्जीव हे --- प्रकार आहेत.
   अ) साहित्याचे   ब) नेपथ्याचे
   क) संगीताचे   ड) नाटकाचे

११) नायीकांचे भेद --- आहेत.
   अ) ४   ब) ६
   क) ८   ड) १0

१२) सगळयांना आनंद देणारी आणि गीत वाद्य संयुक्त असणारी रचना म्हणजे ---.
   अ) संगीत   ब) नृत्य
   क) नेपथ्य   ड) नांदी

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) भाव
२) विभाव
३) अनुभाव
४) नेपथ्य
५) नायक
६) नाटयमंडप

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) नाट्यगृहाचे प्रकार आकृतीसह स्पष्ट करा.
२) अंगिक आणि वाचिक अभिनयाबद्दल सविस्तर लिहा.
३) आहार्य आणि सात्विक अभिनय स्पष्ट करा.
४) वास्तु परीक्षेची माहिती सविस्तर लिहा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) दशरूपक विधान मांडा.
२) नायीका भेद स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

रस सिध्दांत मांडा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Sanskrit Natya Parampara (230124108)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) रंगभूमीला पवित्र आणि मंत्रित अवकाश मानण्याची परंपरा ––– नाटयपरंपरेत होती.
अ) ग्रीक ब) रोमन
क) संस्कृत ड) जपानऊी

२) भासाचे सर्वात लोकप्रिय नाटक म्हणजे ––– होय.
अ) मुद्राराक्षस ब) पंचरात्र
क) स्वप्नवासव दत्ता ड) मालती–माधव

३) 'मुच्छकटिक' हे ––– यांचे सर्वात अविस्मरणीय नाटक होते.
अ) भास ब) कालिदास
क) भवभूती ड) शुद्रक

४) सातव्या शतकात कालिदासाने ––– या नाटकाची रचना केली.
अ) विक्रमोवर्शीय ब) अभिज्ञान शाकुंतल
क) मालती–माधव ड) उत्तरामचरित

५) नाटक हे ––– व ––– रसप्रधान असते.
अ) रौद्र व करूण ब) वीर व करूण
क) वीर व श्रृंगार ड) बीभत्स्य व वीर

६) ––– या शैलीतील नाटकातील पात्रांची वेशभूषा अतिशय मनमोहक असते.
अ) आरभारी वृत्ती ब) कैसिक वृत्ती
क) भारती वृत्ती ड) सात्वत्ती वृत्ती

७) नाटयाची जननी म्हणजे ––– होय
अ) वेशभूषा ब) रंगभूषा
क) भाषा ड) वृत्ती (शैली)

८) ——— या नाटकात भासाने दुर्योधनाचा मृत्यू रंगमंचावर दाखविला.
अ) पंचरात्र   ब) रूभंग
क) उत्तररामचरीत   ड) मालती—माधव

९) ——— यांच्या नाटकांतून तत्कालिन कौटुंबिक, सामाजिक व राजकीय संदर्भाचे प्रत्ययकारी दर्शन घडते.
अ) भास   ब) कालिदास
क) शुद्रक   ड) भवभूती

१०) 'मालविकाअग्निमित्र' हे ——— यांचे पहिले नाटक मानले जाते.
अ) कालिदास   ब) भास
क) विशाखादत्ता   ड) भवभूती

११) ——— या नाटकातून रामाच्या राज्यभिषेकानंतरचा जीवनपट सात अंकांतून नाटयांकित केला आहे.
अ) मालविकाअग्निमित्र   ब) पंचरात्र
क) मालती—माधव   ड) उत्तर रामचरित

१२) मुद्राराक्षस हे नाटक ——— यांचे लक्षणीय नाटक आहे.
अ) भवभूती   ब) कालिदास
क) विशाखादत्ता   ड) शुद्रक

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) सात्वत्ती वृत्ती म्हणजे काय?
२) समवकार या रूपकाबद्दल माहिती लिहा.
३) महाकवी कालिदासांची प्रसीद्ध तीन नाटके व त्यांचे विषय कोणते?
४) भासाची स्वतंत्र नाटके कोणती, त्यांचे वर्णन करा.
५) आदय नाटककार भास यांच्या विषयी थोडक्यात लिहा.
६) व्यायोग या रूपकाबद्दल लिहा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) भवभूतींच्या मालती —माधव या नाटकाविषयी सविस्तर चर्चा करा.
२) 'उत्तररामचरित' या नाटकाविषयी माहिती लिहा.
३) संस्कृत रंगभूमीची अवनती कशाप्रकारे झाली?
४) भास हा संस्कृत नाटयपरंपरेतील आदय नाटककार का मानला जातो?

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) कालीदासांच्या विक्रमोवर्शीय नाटकाविषयी चर्चा करा.

२) भवभूती या नाटककाराविषयी माहिती सांगून त्यांच्या मालती–माधव या नाटकाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

महाकवी व कालिदासांविषयीर सविस्तर चर्चा करून त्यांच्या 'अभिज्ञान' शांकुतल या प्रसीद्ध नाटकाविषयी सविस्तरपणे माहिती लिहा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – I) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
RESEARCH METHODOLOGY IN DRAMATICS (230124105)

वार, दिनांक : शनिवार, २४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा. १२

१) प्रयोगक्षम अभ्यास ––– वर आधारित आहे.
अ) शक्यतांची पडताळणी ब) वैचारिक मापदंड
क) संशोधनाची प्रतिकृती ड) उपलब्ध साहित्याचा आढावा

२) शास्त्रीय संशोधनाचे मुख्य वैशिष्ट्य ––– असते.
अ) अनुभवजन्य ब) सैद्धांतिक
क) प्रायोगिक ड) वरीलपैकी सर्व

३) संशोधनाच्या शोधाची सत्यता ही त्याची ––– आहे.
अ) मौलीकता ब) वैधता
क) वस्तुस्थिती ड) सार्थता

४) संशोधनाची समस्या केवळ तेव्हाच व्यवहार्य असते जेंव्हा –––.
अ) तिची उपयुक्तता आणि प्रसंगीकता असते
ब) ती नवीन आणि माहिती गोळा करण्या योग्य असेल.
क) दोन्ही अ आणि ब
ड) यापैकी नाही

५) संशोधन अहवालातील ग्रंथसूची –––.
अ) संशोधन कर्त्याच्या सखोल ज्ञानाची माहिती देते
ब) भविष्यात संशोधन करणाऱ्या संशोधकांना माहितीस्तव मदत करते
क) केवळ सोबत जोडलेली असते
ड) त्या ग्रंथांची प्रसिद्धी करण्यासाठी जोडली जाते

६) जेव्हा एखादी समस्या विषम लोकसंख्येशी संबंधित असते तेव्हा नमुना निवडीची ––– ही पद्धत उपयोगी ठरते.
अ) cluster sampling ब) stratified sampling
क) convenient sampling ड) lottery method

७) संशोधन करणे तेव्हाच व्यवहार्य नसते जेव्हा –––.
अ) समस्या संशोधन करणे योग्य असते
ब) समस्या नवीन आणि ज्ञानात भर टाकणारी असते.
क) समस्येमध्ये आधारित आणि स्वतंत्र अशी दोन्ही परिमाणे असतात
ड) समस्येची उपयुक्तता आणि प्रासंगिकता दोन्ही असते

८) संशोधन विषयाची निवड करताना प्रामुख्याने ––– विचार केला जातो.
अ) संशोधकाच्या आवडीचा
ब) आर्थिक मदतीचा
क) समस्येच्या सामाजिक संबंधाचा
ड) संबंधित विषयाच्या उपलब्ध साहित्याचा

९) समाजात प्रत्यक्षात जाऊन करण्याच्या संशोधन पद्धती चे वर्गीकरण ––– द्वारे केले जाऊ शकते.
अ) अनुभवजन्य संशोधन ब) ऐतिहासिक संशोधन
क) प्रायोगिक संशोधन ड) चरित्रात्मक संशोधन

१०) ज्या संशोधनामध्ये भूतकाळातील अभ्यासाचा आधार घेऊन नवीन प्रमाणे सिद्ध केली जातात अशा ––– म्हणतात.
अ) तात्विक संशोधन ब) ऐतिहासिक संशोधन
क) पौराणिक संशोधन ड) सामग्री विश्लेषणात्मक संशोधन

११) कृती संशोधन हे ––– आहे.
अ) उपयोजित संशोधन
ब) समस्या त्वरित सोडवण्यासठी केलेले संशोधन
क) अनुकरणात्मक संशोधन
ड) रेखांश संशोधन

१२) शून्य गृहीतक म्हणजे –––.
अ) परिमाणांमध्ये काहीही फरक नसतो
ब) संशोधनाच्या कल्पनेप्रमाणेच
क) ते व्यक्तिनिष्ठ असते
ड) परिमाणांमध्ये फरक असतो

प्र.२ टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) संशोधन
२) गृहितक
३) शिर्षक
४) ग्रंथसूची
५) प्रश्नावली
६) प्रस्ताव

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) संशोधकाची जबाबदारी स्पष्ट करा.
२) संशोधनाची पुर्वतयारी लिहा.
३) गुणात्मक संशोधन आणि संख्यात्मक संशोधनाचे उपयोग सिद्ध करा.
४) संशोधन प्रक्रियेतील निरनिराळया माहिती स्त्रोतांविषयी लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) संशोधनातील नैतीक आणि अनैतीक बाबींविषयी चर्चा करा.

किंवा

२) सामाजिक प्रगती मध्ये संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

प्रायोगिक रंगभूमी समोरील आव्हाने ह्या विषयावरील संशोधन प्रस्ताव तयार करा.

Seat No.	

Set P

एम्.ए. (Dramatics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च / एप्रिल - २०२५
HISTORY OF THEATRE (ASIAN & EUROPEAN) (230124201)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:00 ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ग्रीक रंगभूमीवरील ––– म्हणजे नाट्यकथा एका ठराविक अनुक्रमाने पुढे सरकणे.
अ) युनिटी ऑफ टाईम ब) युनिटी ऑफ ॲक्शन
क) युनिटी ऑफ स्पेस ड) युनिटी ऑफ प्लॉट

२) रोमन रंगभूमीवर ग्रीक रंगभूमी प्रमाणे ––– नव्हता.
अ) मुखवटा ब) वाद्यवृन्द
क) नाट्यगृह ड) महोत्सव

३) जागतिक रंगभूमीवर नाटकाचे नियम ––– रंगभूमीवरून तयार झाले.
अ) ग्रीक ब) भारतीय
क) रोमन ड) ब्रिटिश

४) मोरॅलिटी प्लेज ह्या नाट्यप्रकारची तुलना ––– बरोबर केली जाते.
अ) संस्कृत नाटका ब) भारूडा
क) संगीत नाटका ड) दशावतारा

५) 'वायंग' हे कोणत्या थिएटर परफॉर्मन्ससाठी सर्वसामान्य नाव आहे?
अ) चीन ब) भूतान
क) जपान ड) इंडोनेशिया

६) 'द सिटी डायनायझीया' हा ––– होता.
अ) नाटकाचा प्रयोग ब) नाटकाचा महोत्सव
क) शहराचे नाव ड) वस्तु संग्रहालय

७) ओकुनिच्या ––– मध्ये स्त्रिया पुरूषांचे आणि पुरूष स्त्रियांचे काम करीत.
अ) कथकली ब) हनामिची
क) काबुकी ड) ओपेरा

८) काबुकी रंगमंचाची निर्मिती ——— मध्ये झाली.
   अ) १६०१   ब) १६०३
   क) १६०२   ड) १६०४

९) क्योगेन म्हणजे ———.
   अ) विनोदी संवाद   ब) गीत
   क) प्रेक्षागृह   ड) एक वाद्य

१०) 'शिते' म्हणजे ———.
   अ) मुख्य पात्र   ब) लेखक
   क) दुय्यम पात्र   ड) दिग्दर्शक

११) कालिदासांची अजरामर कलाकृती ———.
   अ) मुद्राराक्षस   ब) अभिज्ञान शाकुंतल
   क) शाकुंतल   ड) प्रेम संन्यास

१२) एलिझाबेथन काळात ——— क्षेत्रात उल्लेखनीय प्रगती झाली.
   अ) कविता   ब) नृत्य
   क) कथालेखन   ड) नाट्य

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **१२**

१) रोमन रंगभूमी
२) शोक–सुखात्मिका
३) नाट्यत्रयी
४) एलिझाबेथन रंगभूमी
५) वायंग
६) डायनॉसिस

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) काबुली कलाप्रकारातील वैशिष्ट्ये लिहा.
२) नोह बद्दल सविस्तर लिहा.
३) काबुकी विषयी सविस्तर लिहा.
४) आशिया खंडातील पपेट थिएटर विषयी लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) ग्रीक नाट्यसृष्टीविषयी लिहा.
२) नागर मराठी रंगभूमीविषयी लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

रोमन रंगभूमीचे विस्तृत विवेचन करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Marathi Theatre (230124202)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) 'आनंदोद्‌भव' या नाटयगृहात ––– या मराठी रंगभूमीवरील पहिल्या संगीत नाटकाचा प्रयोग झाला.
अ) मानापमान ब) कमला
क) प्रेम संन्यास ड) संगीत शाकुंतल

२) १८९९ साली ––– या नाटकाचा पहिला प्रयोग झाला.
अ) महानिर्वाण ब) कमला
क) संगीत शारदा ड) संगीत शाकुंतल

३) ––– हे खाडिलकरांचे पहिले संगीत नाटक होते.
अ) शांतता कोर्ट चालू आहे ब) मायावतीपरिणय
क) मानापमान ड) प्रेमा तुझा रंग कसा

४) ––– ही महेश एलकुंचवार यांची एकांकिका आहे.
अ) सीतास्वयंवर ब) रूक्मीणिकल्याण
क) मानापमान ड) सुलतान

५) १८४३ साली ––– या नाटकाचा पहिला प्रयोग झाला.
अ) रूक्मीणीकल्याण ब) सहचारिणी
क) सीतास्वयंवर ड) कमला

६) 'प्रेमा तुझा रंग कसा' हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) प्र. के. अत्रे ब) वि. वा. शिरवाडकर
क) वसंत कानेटकर ड) विजय तेंडूलकर

७) व्यावसायिक मराठी रंगभूमीचे जनक म्हणून ––– यांना संबोधले जाते.
अ) गोविंद बल्लाळ देवल ब) राम गणेश गडकरी
क) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर ड) विष्णूदास भावे

८) ––– या कालखंडाला व्यावसायिक मराठी रंगभूमीच्या इतिहासातील सुवर्णयुग म्हणटले जाते.
अ) १८८५ ते १८९० ब) १८८५ ते १९००
क) १८८५ ते १९१० ड) १८८५ ते १९२०

९) ––– साली विष्णूदास भावे यांच्या सीतास्वयंवर नाटकाने व्यावसायिक मराठी रंगभूमीची मुहूर्तमेढ रोवली.
अ) १७४५ ब) १७९०
क) १८५० ड) १८४३

१०) 'कमला' हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) विष्णूदास भावे ब) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर
क) विजय तेंडूलकर ड) सतीश आळेकर

११) 'रूक्मीणीकल्याण' हे शाहराज यांचे नाटक ––– या लिपीत आहे.
अ) कन्नड ब) गुजराती
क) हिंदी ड) तेलगू

१२) ––– यांनी मराठी रंगभूमीवरील प्रायोगीक नाटकांची मुहूर्तमेढ रोवली.
अ) सतीश आळेकर ब) विजय तेंडूलकर
क) अच्युत वझे ड) महेश एलकुंचवार

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) 'कन्यादान' या विजय तेंडूलकरांच्या नाटकाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
२) 'शांतता कोर्ट चालू आहे' या नाटकाविषयी माहिती दया.
३) प्रायोगिक मराठी रंगभूमीचा इतिहास थोडक्यात स्पष्ट करा.
४) वि. वा. शिरवाडकरांच्या मराठी रंगभूमीवरील योगदानाविषयी माहिती लिहा.
५) शाहराज यांनी तेलगू भाषेत लिहिलेल्या नाटकांची नावे सांगा.
६) अच्युत वझे यांच्या 'चल रे भोपळया टुणुक टुणुक' या नाटकाविषयी चर्चा करा.

प्र.३ पुढील प्रश्नांची सविस्तरपणे उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) देवलकरांनंतर श्रीपाद कोल्हटकरांचा 'प्रभावशाली रंगनायक' म्हणून का उल्लेख केला जातो?
२) विजय तेंडूलकरांनी मराठी रंगभूमीवरील प्रायोगिक नाटकांची मुहूर्तमेढ रोवली, असे का म्हटले जाते?
३) पु. ल. देशपांडे यांचे व्यावसायिक मराठी रंगभूमीवरील कार्य स्पष्ट करा.
४) विजय तेंडूलकरांचे 'घाशीराम कोतवाल' हे नाटक मराठी रंगभूमीच्या इतिहासाला वळण देणारे नाटक होते, असे का म्हटले जाते?

प्र.४ पुढील प्रश्नांची सविस्तरपणे उत्तरे लिहा (कोणताही एक) १२

१) तंजावरी नाटकांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

२) व्यावसायीक मराठी रंगभूमीचा इतिहास व संगीत नाटकांच्या उदयाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

प्र.५ पुढील प्रश्नांचे सविस्तरपणे उत्तरे लिहा १२

व्यावसायिक मराठी रंगभूमीवरील कोणत्याही चार नाटककारांच्या योगदानाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – II) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल – २०२५
Direction (230124206)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) वाक्यांमागील घटनांचा अभ्यासपूर्वक विचार करणे म्हणजे
अ) Reading Infront of line ब) Reading behind the lines
क) Reading between the line ड) Reading below the line.

२) दिग्दर्शकाने त्याचे सतत ––– समृद्ध करत राहीले पाहिजे.
अ) अनुभव भांडार ब) वाचन भांडार
क) लेखन भांडार ड) भाषण भांडार

३) हुकुमशहा दिग्दर्शकाला ––– नट आणि तंत्रज्ञ मिळतात.
अ) नविन आणि होतकरू ब) परिस्थितीने हतबल झालेले
क) जुने आणि प्रामाणिक ड) शांत आणि संयमी

४) ––– नाटकमंडळयांच्या काळात तालीम मास्तर चा उदय झाला.
अ) हौशी ब) व्यावसायिक
क) संगीत ड) पगारी कलाकार ठेवणाऱ्या

५) ––– तंत्रज्ञ दिग्दर्शक तयार झाले.
अ) साहित्यिक मुल्ये आणि अभिनय क्षमतेच्या अभावाने
ब) तांत्रिक मुल्ये आणि लेखनाच्या प्रभावामुळे
क) नाट्य परंपरेच्या अभावामुळे
ड) नाट्य शिक्षणाच्या अभावामुळे

६) ––– हा दिग्दर्शक रंगभूमीच्या अगदी आरंभ कालापासून अस्तित्वात आहे.
अ) नट दिग्दर्शक ब) हुकूमशहा दिग्दर्शक
क) अनुभवी दिग्दर्शक ड) लेखक दिग्दर्शक

७) रंगभूमीच्या इतिहासात लेखकाच्या अनुपस्थितीत अनेकवेळा ——— जमाना येऊन गेला आहे.

अ) साधे दिग्दर्शक ब) नट दिग्दर्शक

क) भारी दिग्दर्शक ड) हाडाचे दिग्दर्शक

८) नटाकडून कोणत्या कृतीची अपेक्षा आहे आणि का आहे हे ज्या दिग्दर्शकाला समजावून सांगता येत नाही तो ——— आश्रय घेतो.

अ) सरमुखत्यार शाहीचा ब) लोकशाहीचा

क) सनद शाहीचा ड) सरंजाम शाहीचा

९) छोट्या छोट्या गावांत किंवा हौशी नाट्यमंडळात ——— पद्धतीचे दिग्दर्शक आढळतात.

अ) अनुभवी ब) व्यावसायिक

क) रबर स्टॅम्प ड) हौशी

१०) ——— नवनवीन फॉर्म्सच्या शोधात दिग्दर्शकाने नेहमी राहिले पाहिजे.

अ) अभिव्यक्तीच्या ब) कलाकरांच्या

क) पुस्तकांच्या ड) प्रेक्षकांच्या

११) तालिम सुरू होण्यापूर्वी किमान ———— आगोदर संहिता नक्की झाली पाहिजे.

अ) दोन दिवस ब) दोन महिने

क) दोन आठवडे ड) दोन वर्ष

१२) तालमीचे वेळापत्रक बनविताना ——— हे धोरण ठेवणे आवश्यक असते.

अ) पुढचे पाठ मागचे सपाट ब) पुढचे कच्चे मागचे कच्चे

क) पुढचे पक्के मागचे कच्चे ड) मागचे पक्के पुढचेही पक्के

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) तालमीचे वेळापत्रक

२) Reading Between the Lines

३) सर्जनशील दिग्दर्शक

४) नट दिग्दर्शक

५) नाटकाची निवड

६) फ्रेमिंग

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) १२

१) 'दिग्दर्शक हा संघ प्रमुख असतो' वाक्यप्रयोग स्पष्ट करा.

२) तालमीचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

३) लेखक – दिग्दर्शकाची कार्यपद्धती म्हणजे काय?

४) दिग्दर्शकासाठी नाटकाचा अभ्यास आणि संशोधन स्पष्ट करा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) १२

१) नाट्यतंत्रातील दिग्दर्शकाची जबाबदारी स्पष्ट करा.

किंवा

२) मंच व्यवस्थापकाच्या जबाबदारीचे विश्लेषण करा.

प्र.५ पुढील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

नाटकांच्या तालमीचे वेळापत्रक आणि त्याचे महत्त्व विशद करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
MODERN WORLD THEATRE & THEATRE METHODOLOGY (230124301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ **कमाल गुण: ६०**
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) इंग्लंडमधील पहिल्या पब्लिक नाट्यगृहाचे नाव ––– हे होते.
अ) मिडसमर ब) द थिएटर
क) होरायझन ड) एनीमी ऑफ द पीपल

२) ––– ही शेक्सपियरची सुखात्मिका आहे.
अ) सेंट जॉन नाईट ब) अ मिडसमर नाईट्स ड्रीम
क) बियॉड द होरायझन ड) मॅकबेथ

३) सेंट जॉन नाईट हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) शेक्सपियर ब) स्टीनबर्ग
क) इब्सन ड) ऑर्थर मिलर

४) स्टॅनिस्लाव्हस्की मेथड हे ––– चे मानसतंत्र आहे.
अ) नाटक ब) रंगमंच
क) रंगभूषा ड) अभिनय

५) बियॉड दी होरायझन या नाटकाचा पहिला प्रयोग मोरोस्को थिएटरला ––– रोजी झाला.
अ) २ फेब्रुवारी १८२० ब) २ फेब्रुवारी १९२०
क) ३ फेब्रुवारी १९२० ड) ३ फेब्रुवारी १८२०

६) अ व्ह्यू ऑफ दि ब्रिज हे नाटक ––– चे आहे.
अ) ऑर्थर ग्रे ब) ऑर्थर मिलर
क) टेनिसि विल्यम्स ड) शेक्सपियर

७) शेक्सपियरच्या नाटकांची मुख्यतः ––– भागात विभागणी केली जाते.
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार

८) मॅकबेथ ही ––– आहे.
अ) शोकांतिका ब) सुखात्मीका
क) विनोदी कथा ड) वरील सर्व

९) अँन एनीमी ऑफ द पीपल हे नाटक ––– चे आहे.
अ) शेक्सपियर ब) स्टीनबर्ग
क) इब्सन ड) ऑर्थर मिलर

१०) ––– हे नाटक मिलरचे आहे.
अ) सेंट जॉन नाईट ब) अ मिडसमर नाईट्स ड्रीम
क) बियॉड द होरायझन ड) दि प्राईज

११) ––– यांच्या नाट्यप्रयोगांना Theatrical Theatre असे संबोधतात.
अ) ऑर्थर ग्रे ब) ऑर्थर मिलर
क) टेनिसि विल्यम्स ड) शेक्सपियर

१२) ––– हे नाटक स्टीनबर्ग यांचे आहे.
अ) मिस ज्यूली ब) अ मिडसमर नाईट्स ड्रीम
क) बियॉड द होरायझन ड) दि प्राईज

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) स्टॅनिस्लाव्हस्की मेथड–भावस्मृति
२) सॅम्युअल बॅकेट यांचे 'एण्ड गेम' हे नाटक
३) इब्सनच्या नाटकातील पात्रवैशिष्टये
४) टेनिस विल्यम्स
५) फिजिकल थिएटर
६) ऑर्थर मिलरचे नाट्यतंत्र

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२
१) स्टॅनिस्लाव्हस्कीची रंगमंचीय कृती स्पष्ट करा?
२) एपिक थिएटर वरील 'पुनरावृत्तीकरण' ही संज्ञा स्पष्ट करा?
३) सॅम्युअल बॅकेट यांची नाट्यभाषा स्पष्ट करा?
४) इब्सनच्या 'पिलर्स ऑफ सोसायटी' या नाटकाविषयी चर्चा करा?

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२
१) शेक्सपिअरच्या एलिझाबेथन थिएटर विषयी माहिती सांगून त्यांच्या कोणत्याही दोन सुखातमिकांविषयी चर्चा करा.
२) टेनिसि विल्यम्सची नाट्यशैली व आशय–विषय सविस्तरपणे मांडा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी प्रश्न. १२

हेनरिक इब्सनच्या कोणत्याही दोन नाटकांविषयी सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Dramatics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Asthetics of Classical Indian Theatre (230124303)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) ––– म्हणजे नायक, कथावस्तू आणि रस यांच्या संबंधातील क्रियाकलापांच्या शैली होय.
अ) वृत्ती — ब) संधी
क) रूपक — ड) रस

२) भरतमुनींच्या मते ––– हे नाटयगृह आकारमानाच्या दृष्टीने श्रेष्ठ नाट्यगृह होय.
अ) त्रस्त्र नाट्यगृह — ब) विकृष्ट मध्यम नाट्यगृह
क) चतुरस्त्र नाट्यगृह — ड) यापैकी नाही

३) ––– या शैलीतील नाटकातील पात्रांची वेशभूषा अतिशय मनमोहक असते.
अ) भारती वृत्ती — ब) कैसीकी वृत्ती
क) सात्वत्ती वृत्ती — ड) आरभटी वृत्ती

४) अभिनयाचे एकूण ––– प्रकार पडतात.
अ) दोन — ब) चार
क) सहा — ड) पाच

५) रतीपासून ––– चा प्रभाव होतो.
अ) हास्य — ब) शृंगार
क) वीर — ड) भयानक

६) वृत्तीचे एकूण ––– प्रकार पडतात.
अ) दोन — ब) चार
क) सहा — ड) आठ

७) बीभत्स रसाचा स्थायीभाव ——— हा आहे.

अ) तिरस्कार ब) शृंगार
क) विनोद ड) भय

८) इतिवृत्ति मध्ये एकूण ——— संधी असतात.

अ) एक ब) तीन
क) पाच ड) सात

९) विकृष्ट मध्यम नाट्यगृहात नेपथ्यभूमीला लागून असलेल्या समान आकाराच्या भागास ——— म्हणतात.

अ) रंगशीर्ष ब) रंगपिठ
क) परिक्रमा ड) यापैकी नाही

१०) आहार्य अभिनयाचे एकूण ——— प्रकार पडतात.

अ) दोन ब) सहा
क) आठ ड) चार

११) शृंगार रस निर्माण करण्यासाठी ——— हा अभिनय प्रकार सर्वोत्तम ठरतो.

अ) अंगीक अभिनय ब) वाचीक अभिनय
क) सात्विक अभिनय ड) आहार्य अभिनय

१२) चौकोनी नाट्यमंडपाच्या रंगशीर्षाचा आकार ——— असतो.

अ) त्रिकोणी ब) चौकोनी
क) समांतर ड) लंब

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) अंगिक अभिनयातील आसन स्थिती
२) कैसीकी वृत्ती
३) नाट्यधर्मी
४) बीभत्स रस
५) वीर रस
६) आहार्य अभिनयातील 'अलंकार' हा प्रकार

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) नाट्यशास्त्राच्या दुसऱ्या अध्यायात भरतमुनींनी नाट्यमंडपाची वास्तुपरीक्षा कशाप्रकारे वर्णन केलेली आहे?
२) रस म्हणजे काय हे सांगून शृंगार रसाबद्दल माहिती लिहा.
३) अभिनयाचा 'सात्विक अभिनय' हा प्रकार स्पष्ट करा.
४) अंगिक अभिनयातील 'स्थिती' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १२

१) नाट्यशास्त्र' या ग्रंथात वर्णन केलेल्या कोणत्याही चार रसांची माहिती लिहा.

२) नाट्यशास्त्रातील लोकधर्मी आणि नाट्यधर्मी यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.५ दीर्घोत्तरी उत्तर लिहा. १२

अभिनयाचे चार प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
MARATHI PLAYWRITES 1960-80 (230124306)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) पहिला राजा या नाटकाचे लेखक –––.
अ) पु.ल.देशपांडे ब) वि.वा. शिरवाडकर
क) पुरूषोत्तम दारव्हेकर ड) मामा वरेरकर

२) गाठ आहे माझ्याशी हया नाटकाचे नाटककार –––.
अ) गो.पु.देशपांडे ब) वसंत कानेटकर
क) वसंत आचरेकर ड) विजय तेंडुलकर

३) हेरॉल्ड पिंटर यांची "द डंब वेटर" ही नाटयकृती मराठीमध्ये 'सुपारी' या नावाने ––– यांनी अनुवादित केले.
अ) सतीश आळेकर ब) मधुकर तोरडमल
क) पु.ल.देशपांडे ड) वि.वा. शिरवाडकर

४) 'सुंदर मी होणार' नाटकाचे लेखक –––.
अ) जयंत पवार ब) विजय तेंडुलकर
क) जयवतं दळवी ड) पु.ल.देशपांडे

५) ––– हे विजय तेंडुलकर यांचे प्रसिध्द नाटक आहे.
अ) एक हट्टी मुलगी ब) संध्या छाया
क) चौकट राजा ड) संज्या छाया

६) रंजन कला मंदिर या संस्थेचे संस्थापक –––.
अ) विजय तेंडुलकर ब) पु.ल.देशपांडे
क) पुरूषोत्तम दारव्हेकर ड) बाळ कोल्हटकर

७) नटसम्राट या नाटकाचे प्रसिध्द दिग्दर्शक –––.
अ) पुरूषोत्तम दारव्हेकर ब) शं.ना.नवरे
क) पु.ल.देशपांडे ड) गो.ब.देवल

८) विजय तेंडुलकर यांची ––– हे महत्त्वाचे नाट्य लिखाण आहे.
   अ) अश्रुंची झाली फुले   ब) जळीत कांड
   क) घाशीराम कोतवाल   ड) थोतांड

९) मधल्या भिंती ही ––– यांची नाटयकृती आहे.
   अ) मधुकर तोरडमल   ब) विजय तेंडुलकर
   क) महेश एलकुंचवार   ड) विल्यम शेक्सपियर

१०) कस्तुरी मृग ही जीवन चरित्र नाटयकृती ––– आहे.
   अ) वि.वा.शिरवाडकरांची   ब) बाळ कोल्हटकर यांची
   क) वसंत कानेटकर यांची   ड) तेंडुलकरांची

११) देव दिनाघरी धावला हे ––– यांचे प्रसिध्द नाटक आहे.
   अ) जयंत पवार   ब) वसंत कानेटकर
   क) महेश एलकुंचवार   ड) बाळ कोल्हटकर

१२) बाबा आमटे यांच्या जीवन चरित्रावर आधारित वादळ माणसाळतंय हया नाटयकृतीचे लेखक –––.
   अ) विजय तेंडुलकर   ब) विष्णू वामन शिरवाडकर
   क) पुरूषोत्तम देशपांडे   ड) वसंत कानेटकर

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) १२

१) ती फुलराणी
२) वेगळं व्हायचंय मला
३) नटसम्राट
४) कटयार काळजात घुसली
५) भ्रमाचा भोपळा
६) रायगडाला जेव्हा जाग येते.

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) वि.वा शिरवाडकर यांच्या नाटकातील समस्या सुत्रण याविषयी लिहा.
२) मराठी रंगभूमी वरील लेखकांची आव्हाने स्पष्ट करा.
३) विजय तेंडुलकर यांच्या लेखन शैली विषयी लिहा.
४) नाटककार पु.ल.देशपांडे नाटय शैलीतील वेगळेपण सिध्द करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) १२

१) विजय तेंडुलकर यांच्या नाटकांविषयी लिहा.

२) नाटककार बाळ कोल्हटकर यांच्या नाटकांविषयी लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

आचार्य अत्रे यांच्या नाटयसृष्टीचा आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – III) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
MARATHI PLAYWRITES 1980- 2000 (230124307)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ कमाल गुण : ६०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०१:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) शेवटच्या बिभत्साचे गाणे हया दीर्घांकाचे लेखक –––.
अ) पु.ल.देशपांडे ब) जयंत पवार
क) पुरूषोत्तम दारव्हेकर ड) मामा वरेरकर

२) सत्यशोधक हया नाटकाचे नाटककार –––.
अ) गो. पु. देशपांडे ब) मधुकर तोरडमल
क) वसंता आचरेकर ड) विजय तेंडुलकर

३) हेरॉल्ड पिंटर यांची "द डंब वेटर" ही नाटयकृती मराठीमध्ये "सुपारी या नावाने ––– यांनी अनुवादित केले.
अ) सतीश आळेकर ब) मधुकर तोरडमल
क) पु. ल. देशपांडे ड) वि. वा. शिरवाडकर

४) 'पिढीजात' नाटकाचे लेखक–––.
अ) जयंत पवार ब) महेश एलकुंचवार
क) जयवंत दळवी ड) सतीश आळेकर

५) ––– हे जयवंत दळवी यांचे प्रसिध्द नाटक आहे.
अ) चुक भूल ब) संध्या छाया
क) चौकट राजा ड) संज्या छाया

६) ––– ही महेश एलकुंचवार यांची गाजलेली एकांकिका आहे.
अ) सुलतान ब) सम्राट
क) वगसम्राट ड) बादशहा

७) ग्रँड रिडक्शन सेल या नाटकाचे लेखक –––.
अ) पुरूषोत्तम दारव्हेकर ब) शं. ना. नवरे
क) पु. ल. देशपांडे ड) गो. ब. देवल

८) महेश एलकुंचवार यांचे ––– हे महत्त्वाचे नाटय लिखाण आहे.
   अ) अश्रुंची झाली फुले ब) जळीत कांड
   क) वासनाकांड ड) थोतांड

९) वास्तुपुरूष ही ––– यांची नाटयकृती आहे.
   अ) मधुकर तोरडमल ब) हेमंत एदलाबादकर
   क) महेश एलकुंचवार ड) विल्यम शेक्सपियर

१0) ––– ही आळेकरांची नाटयकृती आहे.
   अ) महापुरूष ब) मिकी आणि मेमसाब
   क) बडी बेगम ड) सर्वदूर

११) अखेरचा सवाल हे ––– यांचे प्रसिध्द नाटक आहे.
   अ) जयंत पवार ब) मधुकर तोरडमल
   क) महेश एलकुंचवार ड) सतीश आळेकर

१२) चाणक्य विष्णूगुप्त या नाटयकृतीचे लेखक –––.
   अ) विजय तेंडुलकर ब) विष्णु वामन शिरवाडकर
   क) गो. पु. देशपांडे ड) आचार्य अत्रे

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **१२**

१) सुपारी
२) उध्वस्त धर्मशाळा
३) पुरूष
४) एक दिवस मठाकडे
५) ठकीशी संवाद
६) वाडा चिरेबंदी मधील पात्र रचना

प्र.३ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१२**

१) सतीश आळेकर यांच्या नाटकातील समस्या सुत्रण याविषयी लिहा.
२) मराठी रंगभूमी समोरील आव्हाने स्पष्ट करा.
३) जयंत पवार यांच्या लेखन शैली विषयी लिहा.
४) नाटककार मधुकर तोरडमल यांच्या नाटय शैलीतील वेगळेपण सिध्द करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) **१२**

१) महेश एलकुंचवार यांच्या नाटयत्रयी विषयी लिहा.
२) नाटककार शंकर नारायण नवरे नाटकांविषयी लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. **१२**

जयवंत दळवी यांच्या नाटयसृष्टीचा आढावा घ्या.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Methodology of Research (MA22301)

वार, दिनांक : गुरूवार, १५-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) अंटार्क्टिक येथे संशोधन करण्यासाठी भारत सरकारने स्थापन केलेल्या संशोधन स्थळाचे नाव काय आहे?
अ) दक्षिण गंगोत्री ब) यमुनोत्री
क) उत्तर गंगोत्री ड) वरीलपैकी काहीही नाही

२) प्रयोगक्षम अभ्यास कशावर आधारित आहे.
अ) शक्यतांची पडताळणी ब) वैचारिक मापदंड
क) संशोधनाची प्रतिकृती ड) उपलब्ध साहित्याचा आढावा

३) शास्त्रीय संशोधनाचे मुख्य वैशिष्टय
अ) अनुभवजन्य ब) सैध्दांतिक
क) प्रायोगिक ड) वरीलपैकी सर्व

४) संशोधनाच्या शोधाची सत्यता ही त्याची ——— आहे.
अ) मौलीकता ब) वैधता
क) वस्तुस्थिती ड) सार्थता

५) संशोधनाची समस्या केवळ तेव्हाच व्यवहार्य असते जेंव्हा ————.
अ) तिची उपयुक्तता आणि प्रसंगीकता असते
ब) ती संशोधन करण्या योग्य असते
क) ती नवीन आणि माहिती गोळा करण्यायोग्य असेल
ड) वरीलपैकी सर्व

६) संशोधन अहवालातील ग्रंथ सूची.
अ) संशोधन कर्त्याच्या सखोल ज्ञानाची माहिती देते.
ब) भविष्यात संशोधन करणाऱ्या संशोधकांना माहितीस्तव मदत करते.
क) केवळ सोबत जोडलेली असते
ड) त्या ग्रंथांची प्रसिध्दी करण्यासाठी जोडली जाते.

७) जेव्हा एखादी समस्या विषम लोकसंख्येशी संबंधित असते तेव्हा नमुना निवडीची ––– ही पध्दत उपयोगी ठरते.
   अ) cluster sampling   ब) stratified sampling
   क) convenient sampling   ड) lottery method

८) संशोधन करणे तेव्हाच व्यवहार्य नसते जेव्हा.
   अ) समस्या संशोधन करणे योग्य असते.
   ब) समस्या नवीन आणि ज्ञानात भर टाकणारी असते
   क) समस्येमध्ये आधारित आणि स्वतंत्र अशी दोन्ही परिमाणे असतात.
   ड) समस्येची उपयुक्तता आणि प्रासंगिकता दोन्ही असते.

९) संशोधन विषयाची निवड करताना प्रामुख्याने कशाचा विचार केला जातो?
   अ) संशोधकाची आवड   ब) आर्थिक मदत
   क) समस्येचा सामाजिक संबंध   ड) संबंधित विषयाचे उपलब्ध साहित्य

१०) समाजात प्रत्यक्षात जाऊन करण्याच्या संशोधन पध्दतीचे वर्गीकरण कसे केले जाऊ शकते?
   अ) अनुभवजन्य संशोधन   ब) ऐतिहासिक संशोधन
   क) प्रायोगिक संशोधन   ड) चरित्रात्मक संशोधन

११) ज्या संशोधनामध्ये भूतकाळातील अभ्यासाचा आधार घेऊन नवीन प्रमाणे सिध्द केली जातात अशा –––– म्हणतात.
   अ) तात्विक संशोधन   ब) ऐतिहासिक संशोधन
   क) पौराणिक संशोधन   ड) सामग्री विश्लेषणात्मक संशोधन

१२) कृती संशोधन हे –––– आहे.
   अ) उपयोजित संशोधन
   ब) समस्या त्वरित सोडवण्यासाठी केलेले संशोधन
   क) अनुकरणात्मक संशोधन
   ड) रेखांश संशोधन

१३) शून्य गृहितक म्हणजे ––––.
   अ) परिमाणांमध्ये काहीही फरक नसतो.
   ब) संशोधनाच्या कल्पनेप्रमाणेच
   क) ते व्यक्तीनिष्ठ असते
   ड) परिमाणांमध्ये फरक असतो.

१४) संशोधनाची वस्तुनिष्ठता कशी वाढवली जाऊ शकते?
   अ) निःपक्षपातीपणा द्वारे   ब) विश्वासार्हते द्वारे
   क) वैधते द्वारे   ड) वरील सर्व प्रकारे

१५) पुढीलपैकी संशोधनाची कोणती पध्दत विकासाच्या प्रवर्गात वर्गीकृत केली आहे?
- अ) तात्विक संशोधन
- ब) कृती संशोधन
- क) वर्णनात्मक संशोधन
- ड) वरीलपैकी सगळया पध्दती

१६) उदाहरण : डॉक्टर एखाद्या आजाराबद्दल दोन औषधांचे प्रभावी परिणाम सांगत आहेत. या संशोधन पध्दतीला ——— म्हटले जाते.
- अ) वर्णनात्मक सर्वेक्षण
- ब) प्रायोगिक संशोधन
- क) प्रकरण अभ्यास
- ड) मानववंश विज्ञान

प्र.२ खालीलप प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) व्याकरण आणि शुध्दलेखन हयांचे संशोधनातील स्थान काय असते?
२) विषयाची निवड करताना कोणत्या बाबींचा विचार करावा लागतो?
३) प्रबंध आणि शोध निबंध ह्यातील फरक स्पष्ट करा?
४) संशोधन प्रक्रियेमधील मार्गदर्शकाचे महत्त्व स्पष्ट करा?
५) संशोधनाचा दर्जा राखण्यासाठी कोणत्या बाबींची काळजी घेणे आवश्यक असते?
६) संशोधन प्रक्रियेमधील आर्थिक संयोजनाविषयी माहिती लिहा?

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१६**

१) संशोधन प्रस्तावामध्ये कोणकोणत्या बाबींचा समावेश असावा?
२) नाट्यक्षेत्रामध्ये संशोधन करताना कोणकोणत्या पायऱ्यांचा अवलंब केला जातो आणि त्यांचे महत्त्व ह्याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
३) संशोधकाच्या जबाबदाऱ्यांविषयी सविस्तर लिहा.
४) प्रबंध लिखाणातील "करू नयेत" अशा गोष्टींची माहिती सांगा.

प्र.४ दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) **१६**

१) 'संशोधन ही एक सामाजिक जबाबदारी आहे.' ह्या संज्ञेचे विवेचन करा.

किंवा

२) संशोधनातील नैतीकता आणि अनैतीकता ह्यांचे सोदाहरण परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.५ पुढील प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर द्या. **१६**

संशोधनातील महत्वाच्या टप्प्यांचे स्वरूप विषद करा.

Seat No.	

Set P

एम. ए. (Dramatics) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Modern World Theatre and Theatre Methodology (MA22302)

वार, दिनांक : शनिवार, १७-०५-२०२५ — कमाल गुण: ८०
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) ––– या महान नाटककाराचा जन्म स्ट्रॅटफर्ड–ऑन–एव्हन या गावात झाला.
अ) ऑर्थर ग्रे — ब) ऑर्थर मिलर
क) स्टीनबर्ग — ड) शेक्सपिअर

२) बियाँड–द–होरायझन हे ––– यांचे पहिले मोठे नाटक होय.
अ) ऑर्थर मिलर — ब) स्टीनबर्ग
क) ओनिल — ड) टेनीसी विल्यम्सू

३) ए मेमरी ऑफ टू मण्डेज हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) शेक्सपीअर — ब) ऑर्थर ग्रे
क) ऑर्थर मिलर — ड) स्टिनबर्ग

४) नाटयविषय व नाटयतंत्राच्या दृष्टीने ऑर्थर मिलर यांचे ––– हे नाटक पुढचे पाऊल आहे.
अ) हॅम्लेट — ब) मॅक्बेथ
क) ऑल माय सन्स — ड) मिस ज्यूली

५) ––– यांचे हॅम्लेट हे एक शोकनाटय आहे.
अ) शेक्सपीअर — ब) सॅम्यूल बॅकेट
क) ऑर्थर मिलर — ड) टेरेन्स

६) आधुनिक शोकनाटयाचे जनक ––– यांना संबोधले जाते.
अ) हेन्रिक इब्सन — ब) शेकस्पीअर
क) टेरेन्स — ड) प्लॉट्स

७) 'बियॉड द होरायझन' हे ––– यांचे नाटक आहे.
अ) शेक्सपीअर — ब) ओनिल
क) प्लॉट्स — ड) सॉफक्लीझ

८) ––– हे नाटक ऑर्थर मिलर यांचे आहे.
अ) बियाँड द होरायझन ब) ऑल माय सन्स
क) ब्रांद ड) द ग्लास मॅनेजरी

९) 'द एम्परर जोन्स' हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) हेन्रिक इब्सन ब) ओनिल
क) स्टीनबर्ग ड) मिनॅन्डर

१०) 'ब्रांद' हे नाटक ––– यांचे आहे.
अ) मिनॅन्डर ब) टेरेन्स
क) प्लॉट्स ड) हेन्रिक इब्सन

११) 'द ग्लास मॅनेजरी' या नाटकाचे नाटककार ––– हे आहेत.
अ) शेक्सपीअर ब) ओनिल
क) ऑर्थर ग्रे ड) टेनिसी विल्यम्स्

१२) ––– हे नाटक टेनिसी विल्यम्स् यांचे आहे.
अ) हॅम्लेट ब) मिस ज्यूली
क) ऑल माय सन्स ड) समर ॲण्ड स्मोक

१३) सॅम्यूल बॅकेट यांचे नाव ––– या नाटकामुळे जगप्रसिद्ध झाले.
अ) समर ॲण्ड स्मोक ब) वेटिंग फॉर गोदो
क) बियाँड द होरायझन ड) ए मेमरी ऑफ टू मण्डेज

१४) शेक्सपीअरच्या एलिझाबेथन थिएटरमध्ये व्हरांडयाच्या भागास ––– म्हणतात.
अ) आंतरमंच ब) बाहयमंच
क) सोफा ड) यांपैकी नाही

१५) ऑर्थर मिलर यांचे ––– हे नाटक आहे.
अ) मिस ज्यूली ब) ए मेमरी ऑफ टू मण्डेज
क) मॅक्बेथ ड) बियाँड द होरायझन

१६) 'वेटींग फॉर गोदो' हे नाटक सन ––– साली रंगमंचावर आहे.
अ) सन १९५३ ब) सन १९५४
क) सन १९५५ ड) सन १९५६

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) विल्यम शेक्सपिअर यांचे समकालीन नाटककार व त्यांच्या मुख्य नाटयकृती लिहा.
२) पुअर थिएटरविषयी माहिती लिहा.
३) इपीक थिएटरविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
४) थिएटर ऑफ द ऑप्रेस विषयी चर्चा करा.
५) स्टीनबर्गची नाटयशैली स्पष्ट करा.
६) युजिन ओनिल यांच्या कार्याविषयी माहिती द्या.

प्र.३ पुढील प्रश्नांची सविस्तरपणे उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
१) शेक्सपिअर यांच्या सुखात्मिकांविषयी चर्चा करा.
२) हेन्रिक इब्सन यांच्या 'ब्रांद्र' नाटकाविषयी चर्चा करा.
३) ऑर्थर मिलर यांच्या कोणत्याही दोन नाटकांविषयी चर्चा करा.
४) युजिन ओनिल यांच्या नाटयतंत्राविषयी चर्चा करा.

प्र.४ पुढील प्रश्नांची सविस्तरपणे उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) १६
१) विल्यम शेक्सपिअर यांची शोकनाटये व सुखात्मिका यांचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

२) हेन्रिक इब्सन यांच्या कोणत्याही चार प्रमुख नाटांविषयी चर्चा करा.

प्र.५ पुढील प्रश्नांची सविस्तरपणे उत्तरे लिहा. १६
युजिन ओनिल व सॅम्युल बॅकेट यांच्या प्रत्येकी दोन नाटकांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	

Set | P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – III) (जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Essay Writing-II (MA22307)

वार, दिनांक : सोमवार, १९-०५-२०२५ **कमाल गुण: ८०**
वेळ: सकाळी ११:०० ते ०२:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) ––– रंगभूमीवर गीत लेखनाची प्रथा क्षरायन या कविने पाडली.
अ) संस्कृत ब) ग्रीक
क) रोमन ड) एलिझाबेथन

२) थेप्सिस हा पाश्यात्य रंगभूमीवरील ––– नाटककार व नट ठरतो.
अ) दूसरा ब) तिसरा
क) चौथा ड) पहिला

३) प्रॉमिथिअस बाऊंड हे ––– याचे प्रभावी नाटक होय.
अ) सिनेका ब) मिनॅन्डर
क) युरिपिडीझ ड) ईस्कीलस

४) इलेक्ट्रा हे ––– याचे नाटक आहे.
अ) मिनॅन्डर ब) शेक्सपीअर
क) सॉफक्लीझ ड) प्लाट्स

५) ग्रीक रंगभूमीवरील सर्वोकृष्ट नाटक ––– होय.
अ) मिडिया ब) द ग्रम्बलर
क) द ब्रदर्स ड) ईडिपस रेक्स

६) युरिपीडीझ या नाटककाराची ग्रीक रंगभूमीवर एकूण ––– नाटके आण उपलब्ध आहेत.
अ) १६ ब) १७
क) १८ ड) १९

७) द ग्रम्बलर ही ––– आहे.
अ) शोकांतिका ब) सुखात्मिका
क) कविता ड) यांपैकी नाही

८) भावोत्कट प्रसंग व आंतरिक संघर्षावर भर देणारे व्यक्तिदर्शन ही ——— च्या नाटयलेखनाची वैशिष्टये आहेत.
   अ) टेरेन्स   ब) प्लॉट्स
   क) युरीपिडीझ   ड) ॲरिस्टॉफनीझ

९) प्लॉट्स हा ——— रंगभूमीवरील पहिला नाटककार आहे.
   अ) ग्रीक   ब) संस्कृत
   क) रोमन   ड) जपानी

१०) द नाईट्स हे नाटक ——— यांचे आहे.
   अ) ॲरिस्टॉफनीझ   ब) मिनॅन्डर
   क) ईस्कीलस   ड) सॉफक्लीझ

११) शेक्सपिअरच्या टायटस ॲंड्रिनिकॉस या नाटकावर ——— चा प्रभावी आहे.
   अ) प्लॉट्स   ब) सिनेका
   क) मिनॅन्डर   ड) ईस्कीलस

१२) मिनॅन्डर हा ——— नाटककार आहे.
   अ) ग्रीक   ब) रोमन
   क) जपानी   ड) संस्कृत

१३) सिनेका हा ——— नाटककार आहे.
   अ) ग्रीक   ब) जपानी
   क) संस्कृत   ड) रोमन

१४) ——— हा सुखात्मिकाकार होय.
   अ) प्लॉट्स   ब) ईस्कीलस
   क) सॉफक्लीझ   ड) युरीपिडीझ

१५) ——— रंगभूमीची ओळख पब्लिक नाटयगृहे अशीही आहे.
   अ) जपानी   ब) एलिझाबेथन
   क) ग्रीक   ड) रोमन

१६) ——— ही पाश्यात्य रंगभूमीवरील श्रेष्ठ शोकांतिका मानली जाते.
   अ) द. ब्रदर्स   ब) द. स्पॅनिश ट्रजेडी
   क) हॅम्लेट   ड) मिडिया

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) ग्रीक रंगभूमीविषयी नाटकांची वैशिष्टये सांगा.
२) एलिझाबेथकालीन रंगभूमीविषयी माहिती लिहा.
३) शेकस्पीअरच्या नाटकांची वैशिष्टे सांगा.

४) मिनॅन्डर हा ग्रीक रंगभूमीवरील दूसरा महत्वाचा सुखात्मिकाकार का समजला जातो.
५) ग्रीक रंगभूमीविषयी माहिती लिहा.
६) ग्रीक नाटकांतील मुखवटयांविषयी माहिती लिहा.

प्र.३ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.. (कोणतेही दोन) **१६**

१) रोमन नाटककार प्लॉट्स व टेरेन्स यांच्या सुखात्मिका नाटकांची चर्चा करा.
२) ग्रीक नाटकांची ठळक वैशिष्टये सांगून काव्यात्मकता स्पष्ट करा.
३) एलिझाबेथकालीन रंगभूमीविषयी माहिती सांगून त्याच्या नाटयगृहाची रचना कशी होती हे स्पष्ट करा.
४) त्र्यस्त्र नाटयगृहाची माहिती आकृतीसह स्पष्ट करा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१६**

१) विकृष्ट मध्यम नाटयगृहाची माहिती आकृतीसह स्पष्ट करा.

किंवा

२) शेक्सपिअरच्या नाटकांची वैशिष्टये सांगून एलिझाबेथकालीन रंगभूमीचा अस्त कशाप्रकारे झाला, हे स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. **१६**

रोमन व एलिझाबेथकालीन रंगभूमीवरील नाटकाकारांविषयी सविस्तर चर्चा करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षाः मार्च/एप्रिल - २०२५
Indian Play Writes (230124401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुणः ६०

वेळः दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १२

१) ——— हे आधुनिक हिंदी रंगभूमीचे जनक आहेत.
अ) सत्यप्रकाश तिवारी ब) केवल प्रकाश
क) भारतेंदू हरिश्चंद्र ड) अनामिक

२) मोहन राकेश ह्यांची अपूर्ण राहिलेली कलाकृती ———.
अ) आधे अधुरे ब) अधुरे
क) निलप्रकाश ड) पैर तले की जमीन

३) प्रहसनाला व्यावसायिक रंगभूमीवर गांभीर्याने आणणारे लेखक ———.
अ) विजया मेहता ब) केदार शिंदे
क) शफाअत खान ड) दादा कोंडके

४) 'आळशी अत्तरवाल्याची गोष्ट' हे ——— यांचे नाट्य लिखाण आहे.
अ) गिरिष कर्नाड ब) विजय तेंडुलकर
क) चिंतामणी खानोलकर ड) सतीश आळेकर

५) रक्त कल्याण हे ——— यांचे नाटक आहे.
अ) सतीश आळेकर ब) जयशंकर प्रसाद
क) गिरीश कर्नाड ड) भीष्म सहानी

६) अनुस्वार, निक्षेप आणि अनुनासिक ही ——— आहेत.
अ) चिन्हे ब) पात्रे
क) व्याकरणातील चिन्हे ड) चित्रे

७) आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील नाटक अनुवाद प्रकल्पासाठी कोणी काम केले?
अ) खानोलकर ब) कर्नाड
क) खान ड) आळेकर

८) थिएटर अकॅडमीचे संस्थापक ———.
   अ) जयशंकर प्रसाद ब) गिरीश कर्नाड
   क) सतिश आळेकर ड) शफाअत खान

९) भारतेंदू हरिश्चंद्र ह्यांनी प्रामुख्याने ——— भाषेत लिखाण केले.
   अ) उर्दू ब) संस्कृत
   क) ब्रजभाषा ड) पारशी

१०) 'ययाती' ह्या सुप्रसिद्ध नाटकाचे लेखक ———.
   अ) कुसुमाग्रज ब) गिरीश कर्नाड
   क) वि. स. खांडेकर ड) सतीश आळेकर

११) हिंदी भाषेला 'राष्ट्रभाषा' हा दर्जा मिळण्यासाठी ——— ह्या नाटककाराने विशेष प्रयत्न केले.
   अ) भीष्म सहानी ब) भारतेंदू हरिश्चंद्र
   क) बलराज सहानी ड) मोहन राकेश

१२) ध्रुवस्वामिनी या नाटकाचे लेखक ———.
   अ) गिरीश कर्नाड ब) जयशंकर प्रसाद
   क) विजय तेंडुलकर ड) अगस्ती सात्वती

प्र.२ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) १२
१) मोहन राकेश ह्यांच्या साहित्यिक योगदानाबद्दल लिहा.
२) महानिर्वाण नाटकातील पात्ररचनेची वैशिष्ट्ये सांगा.
३) 'अंधेर नगरी' नाटकातील संघर्ष यावर टिपणी लिहा.
४) भीष्म सहानी ह्यांच्या लिखाणाविषयी चर्चा करा.
५) सखाराम बाईंडर नाटकातील पात्रांचे मनोविश्लेषण करा.
६) गिरीष कर्नाड ह्यांच्या लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.३ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२
१) नागमंडलम ह्या नाटकाच्या नाट्यांशाविषयी चर्चा करा.
२) हयवदन विवेचन करा.

प्र.४ कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२
१) शफाअत खान यांच्या नाट्य लेखन शैलीचे सोदाहरण विवेचन करा.

किंवा

२) चिंतामणी खानोलकर ह्यांच्या नाट्यलिखाणाचा आढावा घ्या.

प्र.५ जयशंकर प्रसाद आणि भारतेंदू हरिश्चंद्र ह्यांच्या नाटकांविषयी सखोल चर्चा करा. १२

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा:
मार्च/एप्रिल – २०२५
Stage Craft & Thatre Techniques (230124402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ — कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) ––– नाटयगृह हे नाटयगृहांच्या नऊ प्रकारांपैकी आदर्श नाटयगृह मानले जाते.
अ) विकृष्ट मध्यम — ब) चतुरस्त्र
क) कनिष्ठ — ड) त्रस्त

२) दृश्यबंधाचे एकूण ––– प्रकार पडतात.
अ) १२ — ब) १४
क) १६ — ड) १८

३) मेणबत्ती किंवा तेलाच्या दिव्यापासून मिळणारा प्रकाश हा ––– रंगाचा असतो.
अ) पांढरा — ब) फिकट पिवळा
क) फिकट नारंगी — ड) फिकट लाल

४) भरतमुनींनी नाटयगृहांचे वर्णन ––– या ग्रंथात केलेले आहे.
अ) संगीतशास्त्र — ब) वैदिकशास्त्र
क) भौतिक शास्त्र — ड) नाटयशास्त्र

५) वीज मार्गाच्या दोन टोकांत विद्युत दाबामुळे विद्युत अणूंचे जे वहन होते त्यास ––– म्हणतात.
अ) विद्युत प्रवाह — ब) विद्युत शक्ती
क) विद्युत वाहक — ड) विद्युत श्रेणी

६) महत्त्वाकांक्षी व भडक माथ्याच्या पात्रासाठी वेशभूषेत पिवळा, केशरी व ––– या रंगाचा उपयोग करतात.
अ) हिरवा — ब) तपकिरी
क) निळा — ड) तांबडा

७) हिरव्या व निळया प्रकाश रंगाच्या मिश्रणाने ——— प्रकाश होतो.
   अ) पिवळा ब) तांबडा
   क) मोरपंखी ड) जांभळा

८) दृश्यबंध आयोजनात सामान्यतः रेषांचे ——— प्रकार पडतात.
   अ) दोन ब) तीन
   क) चार ड) पाच

९) विद्युत अवरोध तारेच्या लांबीच्या ——— असतो.
   अ) समप्रमाणात ब) विरूद्ध
   क) विषम प्रमाणात ड) रूंद

१०) प्रकाश साधनांचे स्थूलमानाने ——— भाग पडतात.
   अ) दोन ब) तीन
   क) चार ड) पाच

११) फ्रेनेल भिंग वापरलेल्या पुंजदीपास फ्रेनेलाईट अथवा ——— म्हणतात.
   अ) फ्रेनेल स्पॉट ब) फ्रेनेल रिंग
   क) फ्रेनेल वाहक ड) यापैकी नाही

१२) बसके गाल फुगीर करणे हे ——— रंगभूषेचे उदाहरण आहे.
   अ) आभासी रंगभूषा ब) त्रिपरिमेत्रंगभूषा
   क) रेषारूप रंगभूषा ड) यापैकी नाही

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) दृश्यबंध आयोजन – लंबरेषा
२) लुकलुकणारा दीप
३) रंगमंच व्यवस्थापकाच्या जबाबदाऱ्या
४) वेशभूषा आयोजनासाठीची प्रादेशिक वैशिष्टये
५) डोळयांच्या विविध प्रकार व आकारांसाठी केल्या जाणाऱ्या रंगभूषेची तीन उदाहरणे द्या.
६) रंगभूषाकाराने पात्राविषयी कोणती माहिती मिळविणे आवश्यक आहे?

प्र.३ खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १२

१) नाटयगृह उभारणीसाठी जमिनीचे परीक्षण व त्याची मशागत कशी केली जाते?
२) नाटयनिर्मितीतील दृश्यबंधाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
३) वेशभूषा आयोजनात रंगरेषांच्या कोणत्या गुणधर्मांचा उपयोग होतो हे स्पष्ट करा.
४) विद्युत प्रवाहाची 'थ्री फेज' पद्धत स्पष्ट करा.

प्र.४ कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

१) रंगभूषेचे महत्त्व सांगून पात्राच्या वेशभूषेचा रंगभूषेवर दिसून येणारा परिणाम सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

२) विकृष्ट मध्यम नाटयगृहाची माहिती आकृतीसह सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १२

भारतीय वेशभूषेचा इतिहास विविध टप्प्यानुसार सविस्तरपणे मांडा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन) (NEP CBCS) परीक्षा: मार्च / एप्रिल – २०२५
Theatre Criticism (230124405)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ६०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०५:३०

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१२**

१) समीक्षकाला विविध ––– भान असावे लागते.
अ) भाषांचे ब) नाटकांचे
क) माणसांचे ड) कलांगांचे

२) एखाद्या विशिष्ट संहितेच्या विशिष्ट प्रयोगाची समीक्षा ––– म्हणून ओळखली जाते.
अ) साहित्य समीक्षा ब) वाङ्मयीन समीक्षा
क) प्रयोग समीक्षा ड) अभ्यासू समीक्षा

३) समीक्षक हा कलाक्षेत्रातील ––– असतो.
अ) ज्ञानी ब) संशोधक
क) गुरू ड) जेष्ठ

४) प्रयोगशैलीच्या संदर्भातही समीक्षकांमध्ये ––––––– विचार संभवतो.
अ) छेदात्मक ब) प्रतिकात्मक
क) संवेदनात्मक ड) निष्क्रिय

५) ––– विचार लक्ष्य मानून प्रयोगांचा विचार करणे समीक्षकांकडून अपेक्षित असते.
अ) लेखकाच्या शैलीचा ब) समीक्षकाच्या मानसिकतेचा
क) दिग्दर्शकाच्या शैलीचा ड) प्रेक्षकांच्या मानसिकतेचा

६) नाटकी संवाद आणि नाट्यपूर्ण संवाद ह्यांचा विचार ––– करावा लागतो.
अ) प्रेक्षक अनुभुतीचे विश्लेषण करताना
ब) ध्वनी यंत्रणेचे विश्लेषण करताना
क) तांत्रिक बाबींचे विश्लेषण करताना
ड) नाट्यप्रयोगाच्या श्राव्य अनुभवाचे विश्लेषण करताना

७) नाट्यकलेच्या अभ्यासबरोबरच ––– जाणीव समीक्षकाला असणे आवश्यक असते.
   अ) दैनंदिन घडामोडींची
   ब) कलाक्षेत्रातील तत्कालीन अडचणींची
   क) निर्मात्याच्या मानसिकतेची
   ड) स्वतःच्या आवडी नावडीची

८) समीक्षकांना समीक्षेचे निकष पुरविण्याचे काम ––––––– करीत असते.
   अ) संहिता ब) दिग्दर्शक
   क) रंगभूमीचे सौंदर्यशास्त्र ड) कलाप्रेम

९) कलासमीक्षकाचे निकष ––– असणे गरजेचे आहे.
   अ) लवचिक ब) प्रेरक
   क) आगाऊ ड) आकर्षक

१०) ज्या बाबींमुळे कलाकृतीचे मूल्यमापन होईल त्याच बाबींचे ––– समीक्षक करत असतो.
   अ) उदात्तीकरण ब) विश्लेषण
   क) अनुमान ड) परिमाण

११) खरमरीत समिक्षण म्हणजे –––.
   अ) Nostalgic appreciation ब) Critical appreciation
   क) Bad Appreciation ड) Pin Point Appreciation

१२) जॉन ड्रायडन त्यांच्या पुस्तकातील कोणत्या पात्राबरोबर स्वतःची तुलना करतात?
   अ) लिॲन्डर ब) निआंदर
   क) सिकंदर ड) कुकुम्बर

प्र.२ थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १२

१) रायगडाला जेंव्हा जाग येते नाटकाची समीक्षा
२) क्रिटिक क्लब
३) प्रयोगाच्या दृकश्राव्य अनुभवाचे विश्लेषण
४) प्रयोग समीक्षा
५) संशोधनात्मक समीक्षा
६) नाट्यसमीक्षकाची जबाबदारी

प्र.३ पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. १२

१) समीक्षेचे प्रकार सांगून त्यांची उपयोगिता सिद्ध करा.
२) समीक्षकाची पूर्वतयारी याविषयी लिहा.
३) पु. ल. देशपांडे यांच्या नाटकांची साहित्य समीक्षा करा.
४) संगीत रंगभूमीच्या स्वरूपाचे विवेचन करा.

प्र.४ पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १२

१) समीक्षकांची जबाबदारी यावर विस्तृत लिहा.
२) ऐतिहासिक समीक्षणाचा परिणाम याविषयी चर्चा करा

प्र.५ विस्तृत उत्तर लिहा. १२

कन्यादान नाट्यप्रयोगाचे समीक्षण करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन/जुना) (CBCS) परीक्षा: मार्च/एप्रिल – २०२५
Modern Indian Theatre (MA22401)

वार, दिनांक : बुधवार, १४-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) गिरीश कर्नाड यांना कोणत्या कलाकृतीसाठी राष्ट्रपती पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले?
अ) नागमंडल ब) तलेदण्ड
क) संस्कार ड) हयवदन

२) सरकत्या मानवी भिंती ही ——— ह्या नाटकाची अविस्मरणीय ओळख ठरली.
अ) तुघलक ब) घाशिराम कोतवाल
क) महाभारतद ड) डेंसीटी

३) अनिश्चित, अस्थिर आणि संशयी 'नंद' ह्या मध्यवर्ती नायकाची कथा ——— नाटकात मांडण्यात आली आहे.
अ) अंतराल ब) लहरों के राजहंस
क) अंधेरे बंद कमरे ड) आनेवाला कल

४) भारत पाकिस्तान फाळणीवर आधारित ज्वलंत नाट्य ———.
अ) राहिले दूर घर माझे ब) फाळणी
क) गांधी आडवा येतो ड) इंग्रजांचे अधःपतन

५) 'The Cyclist' चे लेखक
अ) विजय तेंडुलकर ब) राधेश्याम त्रिपाठी
क) विल्यम शेक्सपियर ड) जर्जी ग्रोटॉवस्की

६) 'आमच्यावर कोण प्रेम करणार?' या नाटकाचे लेखक
अ) विजय तेंडुलकर ब) गिरीश कर्नाड
क) सतीश आळेकर ड) जयवंत दळवी

७) प्रायश्चित आणि उर्वशी या नाट्य कृतींचे लेखक ---.
   अ) मोहन राकेश   ब) जयशंकर प्रसाद
   क) अवंतिका सिन्हा   ड) स्वप्नील अरोडा

८) जन न्यायालयाचे नाटक करताना स्त्रियांवरील अत्याचार, अन्याय उघडकीला आणणारा नाट्यप्रयोग ---.
   अ) ऑर्डर! ऑर्डर!!   ब) बॅरिस्टर
   क) एक रूका हुआ फैसला   ड) शांतता! कोर्ट चालू आहे

९) भीष्म सहानी हे प्रसिद्ध नाटककार आणि --- म्हणून ओळखले जातात.
   अ) नेपथ्यकार   ब) भाषांतरकार
   क) टीकाकार   ड) पत्रकार

१0) 'दुसरा सामना' नाटकाचे लेखक ---.
   अ) राहुल देशपांडे   ब) पुरूषोत्तम बेर्डे
   क) सतीश आळेकर   ड) गिरीश कर्नाड

११) स्कंदगुप्त हे --- यांच्या जीवनावर आधारित नाटक आहे.
   अ) विक्रमादित्य   ब) आदित्य
   क) विक्रम   ड) दशरथनंदन

१२) मित्राची गोष्ट या नाटकाचे नाटककार
   अ) मुंशी प्रेमचंद्र   ब) सतीश आळेकर
   क) सात्विक शर्मा   ड) विजय तेंडुलकर

१३) भारतीय लोककथा, लोककला, गजाली, आणि मिथके ह्यांच्या प्रभाव --- ह्यांच्या नाटकावर दिसून येतो.
   अ) जयशंकर प्रसाद   ब) शफाअत खान
   क) सतिश आळेकर   ड) भीष्म सहानी

१४) प्रसिद्ध भारतीय नाटककार प्रेमचंद ह्यांच्या लेखन परंपरेतील लिखाण म्हणून --- ह्यांच्या लिखाणाला मान्यता आहे.
   अ) भीष्म साहनी   ब) तापस सेन
   क) आर्य पल्लव   ड) तापसी सेन

१५) कालिदास हे मोहन राकेश यांच्या नाटकातील --- आहे.
   अ) प्रेरणा   ब) पात्र
   क) आत्मा   ड) कलाकार

१६) ––– हा मोहन राकेश यांच्या नाटकांचा आत्मा आहे.

अ) निराशवाद ब) समाजवाद

क) साफल्यवाद ड) अस्तित्ववाद

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६

१) शोभायात्रा

२) महानिर्वाण

३) शांतता कोर्ट चालू आहे

४) तलेदंड

५) कबीरा खड़ा बजार में

६) घाशीराम कोतवाल

प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६

१) बेगम बर्वे नाटकातील व्यक्तिरेखांचा अभ्यास मांडा.

२) भीष्म साहनी ह्यांच्या लेखन कार्याचा आढावा घ्या.

३) भारतेंदू हरिश्चंद्र ह्यांच्या लिखाणाची वैशिष्ट्ये लिहा.

४) 'आधे अधुरे' नाटकाच्या कथानक रचनेतील वेगळेपण लिहा.

प्र.४ खालील प्रश्नांची उत्तरे सविस्तरपणे लिहा. (कोणताही एक) १६

१) जयशंकर प्रसाद ह्यांची नाट्यसृष्टी विशद करा.

किंवा

२) गिरिष कर्नाड ह्यांच्या 'नागमंडल' आणि 'हयवदन' ह्या नाटकांचे विवेचन करा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६

विजय तेंडुलकरांच्या नाट्य लेखन शैली विषयी लिहा.

SLR-VO-27

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षाः
मार्च / एप्रिल – २०२५
Theatre Techniques (MA22402)

वार, दिनांक : शुक्रवार, १६-०५-२०२५ | कमाल गुण: ८०

वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १६

१) वायूप्रकाशाचा उपयोग इ.स. ——— सालापर्यंत रंगमंचावर होत असे.
अ) १६७९ ब) १७७२
क) १८५० ड) १८७९

२) बौद्ध भिक्षू ——— वस्त्राशिवाय इतर वस्त्राचा वापर करत नसत या वस्त्राला चीवर म्हणत.
अ) काळया ब) पिवळया
क) पांढऱ्या ड) हिरव्या

३) चेहरा समोरून पाहिल्यास सर्व उभ्या कटीबंधांची रूंदी ——— असते.
अ) समान ब) असमान
क) विरूद्ध ड) तिरपी

४) पतंग हे ——— चे एक उदाहरण आहे.
अ) देखाव्याच्या वस्तू ब) नाटयवस्तू
क) दृश्यवस्तू ड) मंचवस्तू

५) विदयूतप्रवाहाचे एकूण ——— प्रकार पडतात.
अ) दोन ब) चार
क) सहा ड) आठ

६) कपाळावरच्या केशरचनेपासून हनूवटीपर्यंतच्या भागापर्यंत एकूण ——— आडवे पट्टे होतात.
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) पाच

७) ओहम हे ——— मोजण्याचे एकक आहे.
   अ) डिमर   ब) वॉट
   क) मंदक   ड) अवरोध

८) दृश्यबंध आयोजन करताना एकूण ——— मूलभूत तत्त्वांचा विचार केला जातो.
   अ) चार   ब) दोन
   क) पाच   ड) नऊ

९) एखादया पृष्ठभागावर प्रकाश किरणे पडल्यास त्या पृष्ठभागावरून ते परत फेकले जातात त्याला ——— म्हणतात.
   अ) प्रकाशाचे आवर्तन   ब) प्रकाशाचे परावर्तन
   क) प्रकाशाचे पृथ्थक्करण   ड) प्रकाशाचे मंदन

१०) मंचवस्तूचे त्याच्या उपयोगानूसार ——— प्रकार पडतात.
   अ) दोन   ब) चार
   क) सहा   ड) आठ

११) ——— मध्ये वापरलेल्या प्रत्येक वस्तूमधून एकच भाव व अर्थ प्रकट झाला पाहिजे.
   अ) मंदक   ब) वेशभूषा
   क) रंगभूषा   ड) दृश्यबंध

१२) ——— व्या शतकाच्या सुरूवातीस रंगमंच प्रकाशित करण्यासाठी गॅसलाईटचा उपयोग सूरू झाला.
   अ) २०   ब) १०
   क) १९   ड) १६

१३) अल्पतम दृश्यबंधाचा उपयोग ——— मध्ये सरळ वास्तववाद व प्रभाववाद या शैलीमध्ये केला जातो.
   अ) दिग्दर्शनात   ब) वेशभूषेत
   क) नाटयनिर्मितीत   ड) रंगभूषेत

१४) दृश्यातील सर्व वस्तुंमध्ये ——— राहिली पाहिजे.
   अ) भिन्नता   ब) विविधता
   क) एकरूपता   ड) सुसुत्रता

१५) भूवयापासून नाकाच्या शेंडयापर्यंतचा आडवा पट्टा म्हणजे ——— कटीबंध होय.
   अ) नासिका कटीबंध   ब) कपाळ कटीबंध
   क) मूख कटीबंध   ड) यापैकी नाही

१६) ––– चे एकूण तीन प्रकार पडतात.

अ) वेशभूषा ब) रंगभूषा

क) दिग्दर्शक ड) नाटयकला

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **१६**

१) चोक मंदक यांविषयी चर्चा करा.

२) रंगमंचावर पात्र वास्तवस्वरूपात दिसण्यासाठी रंगभूषाकाराने पात्राविषयी कोणती माहिती मिळविणे आवश्यक आहे?

३) ट्रेजेडी, कॉमेडी व सॅटिर या प्रकारच्या नाटकांसाठी ग्रीक रंगमंचावर कोणत्या प्रकारची दृश्यरचना करण्यात येत असे?

४) रंगमंच व्यवस्थापकाच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

५) 'द्विमूख दृश्यबंध' म्हणजे काय?

६) हनूवटीसाठीची रंगभूषा कशी केली जाते?

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **१६**

१) नकली पुस्तके बनविण्याची पद्धती स्पष्ट करा.

२) रेषारूप रंगभूषा म्हणजे काय?

३) मंचमूख प्रकाशव्यवस्था सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

४) रंगभूषेसाठी आवश्यक असणारे उभे पट्टे सविस्तरपणे मांडा.

प्र.४ सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **१६**

१) भारतीय वेशभूषेचा इतिहास सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

किंवा

२) मंदक म्हणजे काय हे सांगून मंदकाचे चार प्रकार सविस्तरपणे लिहा?

प्र.५ सविस्तर उत्तरे लिहा. **१६**

नाटकामध्ये आवश्यक असणारे रंगभूषेचे महत्व सांगून रंगीत प्रकाशाचा रंगभूषेवरील परिणाम सविस्तरपणे वर्णन करा.

Seat No.	

Set P

एम.ए. (Dramatics) (सत्र – IV) (नवीन / जुना) (CBCS) परीक्षा:
मार्च / एप्रिल – २०२५
Essay Writing - III (MA22407)

वार, दिनांक : मंगळवार, २०-०५-२०२५ कमाल गुण: ८०
वेळ: दुपारी ०३:०० ते ०६:००

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. **१६**

१) ––– नाटकांचा उगम धार्मिक विधींच्या अवती भवती झालेला आहे.
अ) युरोपिअन ब) भारतीय
क) अमेरिकन ड) चीनी

२) ––– अभिनयाच्या मानसतंत्रातील महत्त्वाचा मुद्दा आहे.
अ) भावस्मृती ब) भाव
क) स्मृती ड) धाडस

३) ––– भारतीय रंगभूमी वर गाजलेले थ्री पेनी ओपेरा हे महत्त्वाचे नाटक आहे.
अ) भरतमुनींचे ब) ब्रेख्तचे
क) स्टॅनिस्लावस्कीचे ड) मेयरहोल्ड्चे

४) आवेध्य, बंधनीय, आक्षेप्य आणि आरोप्यक हे ––– प्रकार आहेत.
अ) नाट्य संहितांचे ब) प्रेक्षकांचे
क) अलंकारांचे ड) नाटकांचे

५) पतीचे मन दुसऱ्या स्त्रीकडे गेले असल्याने तो जर शयन मंदिरात आला नाही, तर विषण्ण होऊन बसणाऱ्या स्त्रीला ––– म्हणतात.
अ) खण्डिता ब) विप्रलब्धा
क) अभिसारीका ड) स्वाधीनभर्तृका

६) ––– वचन बोलणे म्हणजे परीभाषण.
अ) भाषण ब) निंदायुक्त
क) संवाद ड) परीसंवाद

७) ––– हे स्टॅनिस्लावस्कीचे आत्मचरीत्र आहे.

अ) माय लाईफ इन आर्ट ब) माय आर्ट इन लाईफ

क) आर्ट ऑफ लाईफ ड) लाईफ ऑफ आर्ट

८) नाट्यशास्त्राप्रमाणे शाब्दीक व्यापार जास्त असणारे –––– हे रूपक होय.

अ) इहामृग ब) समावकार

क) प्रहसन ड) डीम

९) ––– सर्व गायकांनी मिळून एकदम सातही स्वर आरोह आणि अवरोह म्हणणे म्हणजे अवतरण.

अ) पडदा उघडल्यानंतर ब) नांदीनंतर

क) विधीनंतर ड) प्रत्याहारानंतर

१०) ––– यांना स्टॅनिस्लावस्कीचे थिएटर मधील एकमेव वारस मानले जाते.

अ) ब्रेख्त ब) मेयरहोल्ड

क) कॉन्स्टॅन्टीन ड) ग्रोटोवक्सी

११) भूतकालीनत्वावर भर देत केलेला नाट्याविष्कार म्हणजे ––––.

अ) हिस्टॉरीफिकेशन ब) प्रेसेंटेशन

क) कॉमेडी ड) एलिएनेशन

१२) महाकाव्य रंगभूमीच्या प्रेक्षकांना ते पहात असलेले नाटक प्रतिक्षणी ––– वाटते.

अ) करमणूकच ब) खोटेच

क) नाटकच ड) गंभीरच

१३) पुष्कळ सांगितलेल्या गोष्टींच्या अर्थातून एकच अर्थ निश्चितपणे सिध्द करून दाखवणारे वाक्य म्हणजे

अ) कारण ब) पुरस्सर

क) कथा ड) हेतू

१४) आपल्या माणसाला दुसऱ्याची उदाहणे देऊन कठोर बोलणे म्हणजे –––.

अ) आक्रंद ब) ताडन

क) विलाप ड) हरण

१५) काव्यातील एखाद्या शब्दावरून विशेषप्रकारचा जो अर्थ विद्वानांच्या ध्यानात येतो त्या शब्दाला ––– गुण म्हणतात.

अ) सार्थ ब) एकल

क) समाधी ड) शब्दकला

१६) ज्या काव्यातील ––– सोप्या पध्दतीने आणि अर्थ नाजूक पध्दतीने सांगितलेला असतो त्यास सुकुमार काव्य म्हणतात.

अ) व्याकरण ब) समास

क) छंद आणि संधी ड) विग्रह

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) १६

१) वाचिक अभिनय

२) सात्विक अभिनय

३) जादूई जर

४) त्रयस्थ भाव

५) धिरललीत

६) अवतरण

प्र.३ पुढील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. १६

१) भरतमुनी प्रणीत रस सिद्धांताचे विवेचन करा.

२) ब्रेख्तरच्या कोणत्याही दोन नाटकांचे विश्लेषण करा.

३) अष्टनायिका भेद स्पष्ट करा.

४) तटस्थता भाव म्हणजे काय ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.४ पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. १६

१) नाट्यशास्त्रातील अभिनय सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

२) स्टॅनिस्लावस्की यांनी सांगितलेल्या सिस्टीम विषयी लिहा.

प्र.५ सविस्तर उत्तर लिहा. १६

बर्तोल्त ब्रेख्त यांच्या रंगभूमी विषयी लिहा.